

Zwart geld witwassen

20-2-2024 | Witwassen

Mr. drs. E.G. Engwirda

Afgeroomde omzet, cryptocurrency en buitenlandse rekeningen die niet zijn opgegeven aan de fiscus: zwart geld is overal. Dat geld kan gewoon verdiend zijn met legale activiteiten. Als je legale inkomsten niet opgeeft aan de fiscus – en het geld wordt daarmee zwart - is het dan zo dat dit 'zwarte' geld daardoor 'van misdrijf afkomstig' is? Het eenvoudige antwoord is ja. Dat betekent dat mogelijk iedereen die zwart geld heeft vervolgd kan worden wegens witwassen. Of ligt dat toch gecompliceerder?

Van je inkomsten moet je aangifte doen bij de fiscus. Heb je zwart geld dan is er sprake van belastingfraude. Al in 2008 oordeelde de Hoge Raad dat het gedeelte van het 'zwarte' geld dat aan de Belastingdienst had moeten worden afgedragen afkomstig is van enig misdrijf, namelijk het misdrijf van artikel 69 lid 2 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR), het opzettelijk doen van een onjuiste aangifte. Die afgeroomde omzet, achtergehouden foien en buitenlandse rekeningen die niet zijn opgegeven bij de fiscus zijn deels afkomstig uit misdrijf, namelijk voor dat deel dat afgedragen had moeten worden aan de fiscus. Dat is relevant omdat daarmee de weg openligt om de belastingontduiker ook van witwassen te

verdenken. Bij witwassen gaat het namelijk om het voorhanden hebben en/of verbergen van geld *dat afkomstig is uit enig misdrijf*. Zo is het sindsdien ook gegaan: bij belastingfraudezaken wordt de verdachte vaak ook witwassen verweten.

Dat spreekt niet vanzelf

De Hoge Raad beslechte daarmee een punt dat eerder omstrede was – en volgens sommigen nog steeds is. Zo werd wel aangevoerd dat in het geval van zwart geld de inkomsten met behulp van een (belasting)misdrijf werden behouden, maar dat de herkomst nog steeds legaal was. Het niet opgeven van inkomsten aan de Belastingdienst verandert niets aan de herkomst van die gelden. In 2008 stelde het [Hof Amsterdam](#) nog: *'Het voor de fiscus verzwijgen van inkomsten en/of vermogen brengt immers geen wijziging teweeg in de verondersteld legale herkomst van de verzwegen gelden. Van 'opbrengsten van een misdrijf' is dan ook geen sprake.'* Een ander argument dat het bezit van zwart geld (belastingontduiking) niet zou moeten leiden tot witwassen is dat dat niet de bedoeling is geweest van de wetgever. Volgens artikel 74 AWR kan het voordeel dat is verkregen door belastingfraude niet via een ontnemingsmaatregel worden ontnomen. 'Er is voor de overheid geen reden om bovendien met behulp van het strafrecht tot de ontneming van het wederrechtelijk

'geld contant opnemen,
verstoppen in huis
in een lucht-
ventilatie-rooster'

verkregen voordeel te komen.' Door nu echter het belastingvoordeel te bestempelen als witwassen kan dat vervolgens toch met een ontnemingsmaatregel worden ontnomen. Dat is mogelijk strijdig met de bedoeling van de wetgever.¹

Welk bedrag is afkomstig van een fiscaal misdrijf?

Geld dat door belastingontduiking ten onrechte niet is afgedragen aan de fiscus is dus van misdrijf afkomstig en kan worden witgewassen. Om welk bedrag gaat het dan? In het vermogen waarover niet is afgedragen kan immers niet precies worden aangewezen welk deel had moeten worden afgedragen. Dat een deel van het vermogen inmiddels zwart is door het niet afdragen van belastingen, maakt niet het hele vermogen zwart. Alleen dat niet afgedragen deel is daadwerkelijk van misdrijf afkomstig. Dit illustreerde de [Hoge Raad nog in 2020](#). In deze zaak ging het over omzet afromen in seksclubs. In deze clubs werden de weekomzetten voor de helft achtergehouden en voor de andere helft opgenomen in de boekhouding. Over de helft van de omzet was dus geen vennootschapsbelasting en omzetbelasting betaald. Het Hof had eerder vastgesteld dat alle niet verantwoorde omzet (de helft dus) kon worden aangemerkt als uit misdrijf verkregen. De Hoge Raad concludeerde dat er wel sprake was van vermenging van legaal en illegaal vermogen, maar dat alleen het aan belasting ontdoken bedrag kon worden aangemerkt als 'uit enig misdrijf afkomstig voorwerp'. Wie omzet afroemt heeft dus in eerste instantie, na het verstrijken van de btw-aangiftetermijn, voor zo'n 17,3% van misdrijf verkregen (21/121^e deel). Na het verstrijken van de IB- of Vpb-aangiftetermijn is een groter deel van misdrijf afkomstig, namelijk dat bedrag dat nog afgedragen had moeten worden. Het Openbaar Ministerie zal in een dergelijke strafzaak voor de zekerheid beslag leggen op het volledige bedrag,

¹ Kamerstukken II 1989-1990, 21504, nr. 3 (Memorie van Toelichting), p. 49.

niet alleen op het bedrag dat afgedragen had moeten worden. Onze strategie in dergelijke zaken (althans: als het bewijs er ligt) is om eerst met de Belastingdienst te overleggen wat er nog betaald zou moeten worden. Als alles met de Belastingdienst netjes wordt afgewikkeld geldt dat als een strafverminderende factor en soms als reden voor het Openbaar Ministerie om te volstaan met een afdoening buiten de rechter om.

Witwassen na eigen fiscale fraude

Het geld dat ten onrechte niet is afgedragen aan de Belastingdienst is van misdrijf afkomstig. Om vervolgens van witwassen te kunnen spreken van gelden die afkomstig zijn uit een eigen misdrijf moet er sprake zijn van meer dan alleen het voorhanden hebben van dat bedrag. Er moet sprake zijn van gedragingen die [gericht zijn op het verbergen of verhullen van de criminele herkomst van het geld](#), stelde de Hoge Raad in 2014. In de zojuist aangehaalde zaak was daar sprake van doordat de afgeroomde omzet heimelijk naar Zwitserland werd gebracht, werd uitgeleend en vervolgens geïnvesteerd in vastgoed. Wat dan precies in het kader van eigen fiscale fraude als witwashandeling wordt aangemerkt is niet in een eenvoudig lijstje te vatten. Op zichzelf is het storten van geld op een buitenlandse bankrekening nog geen witwassen, en ook niet als dat geld vervolgens wordt doorgestort naar een buitenlandse beleggingsrekening, zo blijkt uit [deze uitspraak van de Rechtbank Amsterdam](#). Maar: geld contant opnemen, verstoppen in huis in een luchtventilatie-rooster en in de auto op de plek van het reservewiel, dat contante geld aan anderen geven om namens de verdachte girale betalingen voor en aan hem mee te laten doen, dat alles werd in samenhang wel beoordeeld als witwashandeling.

Conclusie

Bronnen

- > <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:HR:2008:BD2774>
- > <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:GHAMS:2008:BE7125>
- > <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:HR:2020:1377>
- > <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:HR:2014:714>
- > <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBAMS:2015:8340&showbutton=true&keyword=13-993500-14&idx=1>
- > <https://www.jaeger.nl/advocaten/>

Zwart geld hebben is een misdrijf. Zeker als het om aanzienlijke bedragen gaat ligt strafrechtelijke vervolging op de loer. Daar komt het verwijt van witwassen dan al heel snel bij, zodra je handelingen hebt verricht om de criminele herkomst te verbergen of verhullen. Ben je verdachte van belastingfraude en/of witwassen? Vraag ons gerust om advies. Neem contact op met een van [onze specialisten](#) in het financieel economisch strafrecht.

Meer informatie of advies?

Kijk op www.jaeger.nl/kennisbank voor meer informatie over diverse onderwerpen en thema's. Als u vragen heeft, advies nodig heeft of een probleem wilt oplossen, kunt u contact opnemen met ons. Wij staan voor u klaar. U kunt ons bereiken op 020 - 676 04 81 of mail ons op info@jaeger.nl